

N:o 145.

Af herr **C. A. Lindhagen m. fl.**, om ändrad lydelse af 49 §
regeringsformen samt 1, 8, 16 och 19 §§ riksdags-
ordningen.

Sedan vid 1907 års Riksdag båda kamrarna enat sig om ett förslag till representationsreform, kan med sannolikhet emotas att detta förslag kommer att ligga till grund äfven för den definitiva lösningen.

Främst gäller detta den nya principen proportionella val. Man svärfvar visserligen i ovisshet om, huru dessa val skola verka. Det är icke uteslutet, att de såsom mången befarar skola leda till en försvagande splittring i för många partigrupper och till ett skärpande under någon tid i stället för ett utjämning af klassmotsatserna. Men det kan också inträffa, att dylika farhågor skola visa sig ogrundade eller öfverdrifna. Däremot äro förvecklingar gifvetvis att vänta vid tillämpningen af det nu antagna systemet för proportionella val. Här är man hänvisad blott till den förhoppningen, att detta missförhållande blir öfverkomligt på det ena eller andra sättet.

Hvad som däremot aldrig bestridts är de proportionella valens rättvisa i princip. När proportionalitetsidén först framfördes doldes dock under förslagen ett mycket orättvist innehåll. Men förslagsställarna blefvo slagna med sitt eget vapen samt aftvungna det ena medgifvandet efter det andra, till dess att innehållet i så pass stor omfattning motsvarade idén, att äfven en majoritet inom Andra Kammaren befanns villig att slå sig till ro med anbudet.

Den, som hoppats på en verklig lösning kan dock ej stillatigande böja sig inför kompromissen. Just det proportionella valsystemet mer än något annat kräver rena oförfalskade linjer. Utsikterna för en verklig lösning nu af författningsfrågan må vara inga. Det kräves då så mycket mera, att äfven inom riksdagen i det sista uttalas, att det antagna förslaget endast är ett steg, som måste och kommer att efterföljas af de återstående.

Det må i detta afseende beträffande grundlagsfrågorna endast erinras om, huruledes förslaget begränsar *valsätten* till Andra Kammaren genom de många obehöriga strecken: könstrecket, fattigstrecket, utskyldsstrecket, konkursstrecket, värnepliktsstrecket och åldersstrecket öfver myndighetsåldern; vidare om de hindrande *villkoren för valbarhet* särskildt till Första Kammaren; slutligen om Första Kammarens *lika behörighet och myndighet* med den folkvalda kammaren, hvilken likställighet är så mycket mer förkastlig, som den förra kammaren enligt förslaget är byggd på en oproportionerlig representation för förmögenheten.

På ett särskildt sätt faller en skugga öfver hela förslaget från de utestängda kvinnliga medborgarskarorna. Därmed har tydligare än genom något annat fastslagits, att det hela slutats på samma sätt som det begynts och hela tiden bedrifvits nämligen såsom en byteshandel. När frågan ännu icke var afgjord och det kunde tänkas, att kvinnans medtagande möjligen skulle gifva något ideellt innehåll, en viss glans och lyftning åt det framförda förslaget, ägnadt att underlätta dess framgång, hade man i bakhand både vänliga ord och tankar för den kvinnliga rösträtten. Men så snart det visat sig, att flera erbjödanden ej behöfdes för att få saken med minsta möjliga uppoffring i hamn, kastas utan vidare alla onödiga idéer åt sidan. Icke ens Riksdagens begäran om utredning och förslag i den kvinnliga rösträttsfrågan anser sig regeringen numera behöfva taga hänsyn till. Ehuru utredningen blir färdig i februari, är man utan att ens taga kännedom om densamma färdig att utlämna saken till ovissa framtidsöden.

Den summariska förklaringen i trontalet från regeringens sida, att Riksdagen ej nu har att emotse något förslag om kvinnornas rösträtt, är därför något vida mer än ett blott meddelande. Den utgör en själfanklagelse, som skall minnas, och den sätter en särskild prägel af obetydlighet öfver det antagna förslaget.

Vi nödgas sålunda afgifva vår reservation, icke mot det proportionella valsystemets princip för den händelse, att den konsekvent genomföres, utan mot de många betydelsefulla afvikelser från densamma, hvilka kvarstå i förslaget, äfven sedan däri numera på sätt jämväl

af oss påyrkats införts bestämmelse om arfvoden åt Första Kammarens ledamöter.

Under åberopande i öfrigt af hufvudsakliga innehållet i motionerna n:o 208—209 i Andra Kammaren vid senaste Riksdag, hemställa vi:

att Riksdagen ville, jämte de vid 1907 års Riksdag beslutade grundlagsförslagen i författningsfrågan, antaga såsom hvilande i grundlagsenlig ordning enahanda förslag med de ändringar eller tillägg däri, som nedan omförmälas:

Regeringsformen.

49 §.

Riksdagen — — — — stadga. Om kamrarnes inbördes befogenhet stadgas i riksdagsordningen; skolande — — — sammanhang.

Riksdagsordningen.

1 §.

Svenska folket representeras af Riksdagen, fördelad i två kamrar, den första och den andra, hvilka hvar för sig pröfva och afgöra till Riksdagen hänskjuten fråga.

Hvad kamrarne sammanstämmande besluta, det vare Riksdagens beslut, så ock hvad Andra Kammaren beslutar i grundlagsfrågor tre gånger och i andra ärenden två gånger i följd, efter det för hvarje upprepad gång ett nyval till hela kammaren mellankommit; dock att i de uti 65 § omförmälda frågor olika beslut skola på sätt där stadgas afgöras medelst gemensam omröstning samt att hvad därom äfvensom i denna paragraf föreskrifves ej må ändras annorledes än genom beslut af båda kamrarne.

Riksdagsmännen kunna i utöfningen af sin befattning icke bindas af andra föreskrifter än rikets grundlagar.

8 §.

Till ledamot i Första Kammaren kan endast väljas man eller kvinna, som är röstberättigad inom sin kommun samt uppnått trettiofem års ålder.

16 §.

Valrätt till Andra Kammaren tillkommer enhvar välfräjdad svensk medborgare, såväl man som kvinna, som före det kalenderår, hvarunder val äger rum, uppnått tjuguettt års ålder; dock ej den som står under förmyndarskap eller fattigvårdsstyrelses målsmansrätt.

Till — — — — — inträffa.

19 §.

Till ledamot i Andra Kammaren kan endast utses man eller kvinna, som uppnått tjugufem års ålder samt äger valrätt inom riket.

Tillika hemställa vi, att vederbörande utskott i händelse af bifall till denna framställning ville vidtaga den jämkning i formuleringen af andra paragrafer i grundlagarne, som blir en följd af ofvanstående förslag.

Stockholm den 26 januari 1908.

Carl Lindhagen. Curt Wallis. Knut Kjellberg.

A. Thylander. Lars G. Broomé. Edvard Wavrinsky.

Fr. Berglund. Jacob Larsson.